Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · "Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24320714

ta'minlashning ustivor yo'nalishlari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 6 iyuldagi «2022 — 2026 yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasi to'g'risida»gi PF-165-sonli farmoni.
2. Shodmonov Sh.Sh., G'afurov U.V. Iqtisodiyot nazariyasi (darslik). – T., «Iqtisod-Moliya» nashriyoti, 2010.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentyabrdagi PF-158-sonli "O'zbekiston — 2030 Strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.
4. O'lmasov A.,Vahobov A. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. -T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2014. -480 b.

Mirziyoev Sh.Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak.// Xalq so'zi, 2017 yil 15 yanvar

O'ZBEKISTONDA FOYDA SOLIG'INI HISOBLAB CHIQISH, SOLIQ HISOBOTINI TAYYORLASH VA TAKOMILLASHTIRISH

Murodova Madinabonu
Guliston Davlat Universiteti talabasi
Muratjanova Lobar Muratjan qizi
Guliston Davlat Universiteti talabas

Annotatsiya: Foyda solig'i – davlatning muhim moliyaviy instrumenti bo'lib, korxona va tashkilotlarning daromadidan soliqqa tortiladigan foydadan olinadi. Bu soliq turi davlat byudjetini to'ldirishda asosiy o'rin tutadi va ijtimoiy soha uchun zarur bo'lgan resurslarni yaratadi. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi foyda solig'ining qonunchilik bazasini tashkil qiladi va uning hisob-kitobi, to'lov tartibi va hisobotni taqdim etish jarayonini tartibga soladi. Foyda solig'i davlatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim vosita bo'lib, xo'jalik yurituvchi subyektlarning sof foydasidan olinadi. Ushbu soliq turi byudjet tushumlarini shakllantirishda katta ahamiyatga ega bo'lib, soliq solishning adolatli tizimini ta'minlashga xizmat qiladi. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi foyda solig'ining asosiy huquqiy bazasi hisoblanadi.Bugungi kunda O'zbekistonda foyda solig'ini hisoblash va hisobotini taqdim etish tartibi avtomatlashtirilgan tizimlar orqali amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, tizimda ayrim takomillashtirishga muhtoj yo'nalishlar ham mavjud. So'nggi yillarda O'zbekiston soliq tizimini isloh qilish orqali tadbirkorlik muhitini yaxshilash, byudjet tushumlarini oshirish va soliqqa tortish jarayonini shaffoflashtirishga qaratilgan bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. Shu bilan birga, foyda solig'i tizimida hali takomillashtirishni talab etuvchi jihatlar ham mavjud.

Kalit so'zlar: Foyda solig'I, Soliq kodeksi, byudjet,sof foyda,soliq bazasi,soliq obyekti.

Kirish: Foyda solig'i hisoblash uchun korxonaning moliyaviy natijalari asos bo'ladi. Bu jarayon quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Daromadlarni aniqlash: Korxonaning barcha moliyaviy manbalardan olgan daromadlari hisoblanadi. Bunga mahsulot va xizmatlar sotishdan tushgan tushumlar, moliyaviy daromadlar, investitsiyaviy faoliyatdan tushgan foyda va boshqa daromadlar kiradi.
2. Xarajatlarni chegirish:Soliq kodeksida ko'rsatilgan ruxsat etilgan xarajatlar daromaddan chegiriladi. Bunga xodimlarning ish haqi, ishlab chiqarish xarajatlari, transport va logistika xarajatlari, kredit foizlari va amortizatsiya xarajatlari kiradi.

Published: 23.12.2024
Cite this article: Murodova Madinabonu, Muratjanova Lobar Muratjan qizi (2024). O'zbekistonda foyda solig'ini hisoblab chiqish, soliq hisobotini tayyorlash va takomillashtirish. Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320714
© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

3. Sof foydani aniqlash: Daromaddan xarajatlar olib tashlangach, soliqqa tortiladigan sof foyda hisoblab chiqiladi. Daromaddan barcha ruxsat etilgan xarajatlar va boshqa chegirmalar olib tashlangach, soliqqa tortiladigan sof foyda aniqlanadi.

4. Soliq stavkasini qo‘llash:2024-yilda umumiy foyda solig‘i stavkasi 15% qilib belgilangan. Ayrim tarmoqlar, jumladan, IT sohasi, qishloq xo‘jaligi va eksportga yo‘naltirilgan korxonalar uchun imtiyozlar mavjud.

5. Chegirmalar va preferensiyalarni qo‘llash:O‘zbekiston hukumati tomonidan tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash maqsadida soliqdan ozod qilish yoki chegirma berish kabi preferensiyalar taklif etiladi. Bu, asosan, yangi tashkil etilgan korxonalar yoki strategik ahamiyatga ega tarmoqlar uchun amal qiladi.

Soliq hisobotini tayyorlash.

Foyda solig‘i bo‘yicha hisobot tayyorlash korxonaning moliyaviy hisoboti ma'lumotlariga asoslanadi. Ushbu jarayonda quyidagi tartib amal qiladi:

Moliyaviy ko‘rsatkichlar tahlili: Daromad va xarajatlar bo‘yicha to‘liq va to‘g‘ri ma'lumotlar yig‘iladi. Korxonaning barcha moliyaviy harakatlari aniq va shaffof tarzda hujjatlashtirilishi lozim. Buning uchun buxgalteriya hisobi aniq olib borilishi talab qilinadi.

Hisobot shakllarini to‘ldirish:Soliq kodeksi va Davlat soliq qo‘mitasi tomonidan tasdiqlangan shakllar asosida hisobot tayyorlanadi. Ushbu shakllar elektron tarzda to‘ldirilib, soliq organlariga yuboriladi. O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasi tomonidan tasdiqlangan shakllar asosida hisobot tayyorlanadi.

Hisobotni taqdim etish: Foyda solig‘i hisobotlari har chorakda elektron shaklda Davlat soliq qo‘mitasiga taqdim etiladi. oyda solig‘i bo‘yicha hisobotlar har chorakda taqdim etilishi talab etiladi. Soliqni o‘z vaqtida to‘lash korxona uchun jarimalar va boshqa noxush oqibatlardan qochishga yordam beradi.

Soliq tizimini takomillashtirish yo‘llari.

O‘zbekistonda foyda solig‘i tizimini yanada takomillashtirish davlat iqtisodiy barqarorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Quyida bu boradagi asosiy yo‘nalishlar keltirilgan:

1. Avtomatlashtirish va raqamlashtirish:Soliq hisobotlarini avtomatlashtirilgan tizimlar orqali tayyorlash jarayonni tezlashtiradi va inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytiradi. Elektron soliq tizimi va "Soliq ko‘zgusi" kabi platformalar bu borada samarali ishlamoqda.

2. Qonunchilikni soddalashtirish:Foyda solig‘iga oid qonun va qoidalarni yanada soddalashtirish tadbirkorlarning moliyaviy yukini kamaytirishga yordam beradi. Shu bilan birga, qonunchilikdagi bo‘shliqlarni bartaraf etish tizimning adolatli ishlashini ta'minlaydi.

3. Imtiyozlarni kengaytirish:Kichik va o‘rta tadbirkorlik subyektlariga, xususan, innovatsion va yuqori texnologiyali sohalarga soliq imtiyozlarini kengroq tatbiq etish investitsiya muhitini yaxshilaydi.

4. Kadrlarni o‘qitish va malaka oshirish:Soliq organlari xodimlari va buxgalterlarning malakasini oshirish soliq hisobotlarini tayyorlashda aniq va shaffoflikni ta'minlashda muhimdir.

Xulosa va takliflar: Foyda solig‘i tizimi davlat byudjetini to‘ldirish va iqtisodiyotni barqarorlashtirishda katta ahamiyatga ega. Uning hisoblash va hisobot tayyorlash jarayonlarini soddalashtirish, avtomatlashtirish va adolatli qilish iqtisodiyotning barcha ishtirokchilari uchun foydali bo‘ladi.

Tavsiya etiladigan chora-tadbirlar:

Soliq yukini optimallashtirish orqali tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash.

Soliq tizimini raqamlashtirishni davom ettirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish.

Xalqaro tajribani o‘rganib, uni mahalliy sharoitga moslashtirish.

Yuqoridagi chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali O‘zbekistonda foyda solig‘i tizimi samaradorligini oshirish va iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi.
2. Elektron hisobotlarni topshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar: www.soliq.uz
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari.
4. Toshkent moliya instituti o‘quv qo‘llanmalari (2018-yil).
5. Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg‘armasi (IMF) tomonidan O‘zbekistonda soliqqa tortish tizimi haqida o‘rganishlar (2022-yil).
6. Karimov Sh.A. "O‘zbekistonda soliq islohotlari va ularning tadbirkorlikka ta'siri", Toshkent, 2020-yil.

Usmonov R.T. "Soliq yukini optimallashtirishning dolzarb masalalari", Toshkent, 2021-yil.

O‘ZBEKISTONNING 2024-YILDAGI INVESTITSIYASI

Qosbergenov Uluğbek Niyetbayevich
Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti talabasi
MirzanovBerdaq Joldasbaevich
Qoraqalpoq Davlat Universiteti
Bugalteriya hiosbi va audit kafedrasi

ANNOTATSIYA; O‘zbekistonning 2024-yil uchun investitsiya siyosati mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, innovatsion sohalarni rivojlantirish va yangi ish o‘rinlarini yaratishga qaratilgan. Joriy yilning dastlabki to‘qqiz oyida mamlakatga 23,6 milliard dollar xorijiy sarmoya kirib kelgan bo‘lib, yil yakunida bu ko‘rsatkich oshishi kutilmoqda. "Yashil" energetika, sanoat infratuzilmasini rivojlantirish, sog‘liqni saqlash va boshqa sohalarda qator yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. Saudiyadan 2,5 milliard dollar investitsiya jalb qilish rejalari, shuningdek, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik bu jarayonni tezlashtirishga xizmat qiladi

KALIT SO‘ZLAR: O‘zbekiston 2024, xorijiy investitsiyalar, yashil energetika, iqtisodiy diversifikatsiya, sanoat kooperatsiyasi yangi ish o‘rinlari, Saudiya Arabistoni investitsiyalari, xalqaro moliya institutlari, quyosh va shamol energiyasi, infratuzilma modernizatsiyasi

ABSTRACT; Uzbekistan's investment policy for 2024 focuses on economic diversification, fostering innovative sectors, and creating new jobs. In the first nine months of the year, the country attracted $23.6 billion in foreign investments, with expectations for further growth by year-end. Significant projects are underway in green energy, industrial infrastructure development, and healthcare. Plans include attracting $2.5 billion in investments from Saudi Arabia and leveraging international financial institutions to enhance economic progress. Green energy initiatives aim to launch solar and wind power plants with capacities of 2.6 GW and 900 MW, respectively